

אחריות וממלכתיות ברשתות החברתיות

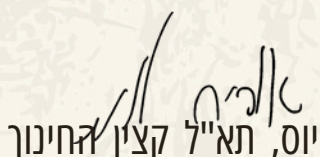
מפקדים,

ביום שישי מסר בית הדין הבין-לאומי לצדק בהאג את החלטותיו בדבר צווי ביניים בתביעה של דרום אפריקה כנגד ישראל. בדיון המקדים הציגה דרום אפריקה מסכת שקרים מסולפת לפיה ישראל מבצעת רצח עם ברצועת עזה. בית הדין דחה את בקשתה לעצירת הלחימה ולהשבת האוכלוסייה האזרחית שעזבה את צפון הרצועה. יחד עם זאת, קיבל בית הדין שורת צווים זמניים, שבמרכזם דרישה מישראל להבטיח סיוע הומניטארי לרצועה, לפעול למניעת רצח עם ולמניעת הסתה לרצח עם.

עצם העובדה שישראל מואשמת ברצח עם אחרי 7 באוקטובר היא מקוממת. ישראל היא מדינה שומרת חוק שהייתה בין יוזמות האמנה למניעת רצח עם. המלחמה החלה במתקפה אכזרית של חמאס, ארגון טרור שמטרתו המוצהרת היא לפגוע בכל יהודי באשר הוא, שרצח, עינה וחטף מאות ישראלים, אזרחים וחיילים. מלחמתנו היא מלחמה שאין צודקת ממנה ובמרכזה שתי מטרות: פירוק תשתיות הטרור של חמאס ויצירת התנאים להשבתם של החטופים. בניגוד להתקפה חסרת ההבחנה של חמאס, לכלל פצצה של חיל האוויר, לכל פגז של טנק או תותח, ולכל כדור שיורה לוחם – יש יעד ברור. כפי שמובהר בפקודות המבצע וכפי שיוזע כל חייל בצה"ל – מטרותנו אינה לפגוע בתושבים בלתי-משויכים בעזה. ניתבנו את הכעס והזעם למול התמונות הקשות של 7 באוקטובר לפעולה צבאית נחושה. זה 17 שבועות שאנחנו לוחמים ברצועת עזה כשאנחנו מונחים על-פי מצפן ערכי חד – במקצועיות, באחריות ותוך שמירה על טוהר הנשק והפעלת כוחנו רק כנגד האויב.

הדיון בבית הדין בהאג הוא ניסיון להשחיר את פניה של ישראל, אולם גם בעת הזו נזכיר כי גם אל מול אויב אכזר אנחנו משתמשים בנשקנו ובכוחנו לביצוע המשימה בלבד, אך ורק במידה הנדרשת לכך, ושומרים על צלם אנוש בלחימה.

התביעה במשפט הציגה כראיות להאשמותיה נגד ישראל תמונות וסרטונים אותם העלו משרתי צה"ל לרשתות החברתיות. הסרטונים תיארו פעולות מבצעיות של חיילי צה"ל כנגד האויב והוצגו באופן מסולף. כמשרתים, עלינו להקפיד הקפדה יתרה על דרך ההתבטאות שלנו ולנהוג באחריות בעת העלאת חומרים לרשתות החברתיות. התביעה בהאג הוכיחה כי אויבינו עשויים להשתמש לרעה בהתבטאויות, תמונות וסרטונים של חיילי צה"ל כנגדנו. גם אמירות ופרסומים שנערכו בתום או ביקשו לתעד את הנעשה עשויים לסבך את המצלם והמצולמים, לפגוע בהשגת יעדי המלחמה ולהסב נזק אסטרטגי למדינת ישראל. במלחמה כמו בשגרה נזכור כי כלובשי מדים, בסדיר ובמילואים, אנחנו משמשים כנציגיו של צה"ל כולו. נמשיך לפעול לאור ערכי צה"ל ולבטא את דמותו המוסרית של צה"ל כצבא עם ממלכתי הפועל ככל שיידרש להשגת מטרות המלחמה ולמען עם ישראל באחריות ובמקצועיות.

אופיר לויס, תא"ל קצין החינוך
והנוער הראשי

כאן ועכשיו

שיבת ארץ ונשאים אקטואליים

אחריות וממלכתיות ברשתות החברתיות לאור ההחלטה בהאג

מה הוא בית הדין הבינלאומי לצדק בהאג?

בית הדין הבינלאומי לצדק (International Court of Justice=ICJ), הוא המוסד השיפוטי העיקרי של האו"ם. בית הדין הוקם בשנת 1945 בעקבות מלחמת העולם השנייה. חוקתו היא נספח למגילת האומות המאוחדות ומכיוון שכך כל המדינות החברות באו"ם חברות גם בו.

עיסוקיו של בית הדין הם יישוב סכסוכים בין מדינות והענקת חוות דעת בשאלות משפטיות לבקשת גופי או"ם שהוסמכו לכך. חוות הדעת הללו אינן מחייבות ואינן מעוגנות בחוק, אך יש להן משקל רב בזירה הבין-לאומית. כאשר מדינה אינה מצייתת לפסק דין של בית הדין, רשאית מועצת הביטחון לנקוט צעדים כנגדה.

בבית הדין יושבים באופן קבוע 15 שופטים, מ-15 מדינות שונות, שנבחרו על-ידי העצרת הכללית של האו"ם. בסכסוכים בין מדינות ניתן לכ"א מהצדדים לצרף שופט מטעמם.

מה הטענות שהועלו בבית הדין נגד ישראל?

דרום אפריקה טוענת בפני בית הדין הבינלאומי לצדק בהאג כי ישראל מפרה את אמנת הג'נוסייד ("האמנה בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם") האמנה נוסחה לאחר מלחמת העולם השנייה במגמה להגדיר את פשע השואה ולמנוע הישנות אירועים מסוג זה. ישראל הייתה מהמדינות שדחפו לניסוח האמנה, ומהראשונות להצטרף אליה. בהתאם - האמנה מעניקה סמכות לבית הדין לדון בתביעה מסוג זה כנגד ישראל ומחייבת אותה להופיע בפני בית הדין (היכול לקיים דיון ולהגיע להחלטות גם בהיעדרה). לטענת דרום אפריקה, ישראל מבצעת ומסיתה לרצח העם הפלסטיני בעזה כאשר היא עושה "שימוש חסר הבחנה בכוח והרחקה בכוח של תושבים" תוך פגיעה במספר רב של אזרחים וביצוע פעולות במרחבים אזרחיים.

לאור טענות אלו מבקשת דרום אפריקה מבית הדין כי ייתן צו ביניים המורה לישראל לסיים את הלחימה באופן מיידי ולאפשר לפלסטינים גישה למים, מזון וסיוע הומניטרי (לרבות דלק, מחסה, ביגוד, היגיינה וציוד רפואי). בנוסף ביקשה לדאוג לשימור ראיות ולהעניש את האחראים לביצוע, ניסיון, סיוע, קשירת קשר או הסתה לביצוע השמדת עם.

כאן ועכשיו

שיבת ארץ ונשאים אקטואליים

אחריות וממלכתיות ברשתות החברתיות לאור ההחלטה בהאג

מה הקשר בין דרום אפריקה למאבק נגד ישראל?

דרום אפריקה נחשבת לתומכת ואוהדת ותיקה של הפלסטינים בפעילות הבינלאומית נגד ישראל - בשנת 2018 החזירה המדינה את שגרירה מישראל ובדצמבר האחרון החזירה גם את כל הדיפלומטים שלה מהארץ במחאה על התקיפות בעזה, והודיעה שהיא בוחנת את המשך היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. יצוין שהנהגת דרום אפריקה לא גינתה עד כה את ההתקפה שביצע החמאסנגד אזרחי מדינת ישראל ומתחילת המלחמה בחרה לגנות דווקא את ישראל. בעשרות השנים האחרונות חלה התקרבות מבחינה גיאופוליטית בין דרום אפריקה לאיראן (אשר מיהרה לברך על המהלך) ויש המייחסים את התביעה הנוכחית כפעולה הנעשית בשליחותה של האחרונה.

מה ניתן ללמוד מטיעוני ההגנה על מוסריותה של מדינת ישראל?

טיעוני ההגנה נסובו סביב דמותו של כזה"ל כצבא מוסרי אשר מעניק סיוע לאוכלוסייה האזרחית. נציג ההגנה מטעם ישראל מנה ופירט את הסיוע ההומניטרי שישראל מעניקה לאוכלוסייה העזתית. "זוהי עבודה יומיומית של אנשים רבים בישראל, מרשויות רבות, שנועדה להבטיח שהדברים אכן קורים בשטח, בעוד שהם ובני משפחתם עצמם הם תחת מתקפה מתמשכת." כלומר - גם בצל מתקפה אכזרית של החמאס על אזרחי ישראל ממשיכה מדינת ישראל לסייע לאוכלוסייה העזתית, מפני שזוהי דמותה המוסרית. בשעה שגורמי הטרור בעזה משתמשים באוכלוסייה האזרחית כמגן אנושי ועושים מאמצים לטשטש את הגבול שבין כוחותיהן לאזרחי הרצועה - מדינת ישראל פועלת ככל הניתן להבדיל בין אוכלוסייה אזרחית בלתי מעורבת לארגוני הטרור.

מה אנחנו לומדים על התנהלותו של צה"ל ומחויבותו למוסר בלחימה?

מדברי ההגנה ניתן ללמוד כי צה"ל נמנע ככל האפשר, ואף נכון לשלם מחירים, מפגיעה בבלתי מעורבים. דרום אפריקה טענה כי פינוי האוכלוסייה האזרחית בעזה נעשה ללא התראה מספקת ותוך כוונה לפגוע באוכלוסייה, ההגנה הישראלית הגיבה לטענה זאת והפריכה אותה: "אתמול דרום אפריקה ציינה שישראל נתנה התראה של יממה לאזרחים בצפון הרצועה להתפנות. למעשה, צה"ל ביקש מאזרחים להתפנות לדרום הרצועה במשך שלושה שבועות עד שפתחה במהלך הקרקעי. שלושה שבועות שסיפקו לחמאס ידע מראש לגבי המקומות שבהם יפעל צה"ל. המבקשת (דרום אפריקה) מסלפת את העובדה הזו - הסילוף הזה הוא במקרה הטוב חוסר היכרות עם האירועים, ובמקרה הרע - רצון לתפור את סיפורם לנרטיב שהוכן מראש".

כאן ועכשיו

שיבת ארץ ונשאים אקטואליים

אחריות וממלכתיות ברשתות החברתיות לאור ההחלטה בהאג

מה ניתן ללמוד ממטרות המלחמה והתנהלות הצבא על מחויבותה של מדינת ישראל לחוק הבינלאומי ולערכי מוסר אוניברסליים?

מדינת ישראל הותקפה ב-7 באוקטובר באופן שנוגד את החוק הבינלאומי וכל מוסר אנושי. על אף זאת מדינת ישראל ממשיכה להילחם תוך מחויבות לחוק ולמוסר ועמידה בכללים המוסכמים. היא נכונה לשלם מחירים על מנת לצמצם את הפגיעה באזרחים הבלתי מעורבים ומעבירה סיוע הומניטרי בהיקפים גדולים. צוות ההגנה סיכם זאת ואמר: "הזוועות של 7 באוקטובר הן ללא ספק בתחום הג'נוסייד, אבל תגובתה של ישראל הייתה ועודנה לגיטימית. היא פעלה וממשיכה לפעול תוך השקעה של מאמצים רבים, תוך תשלום מחיר על מנת למתן את הנזק שאותן פעולות יכולות לגרום ולהמעיט בסבל האזרחים...]. אם יש איום על החזון הזה, אם יש איום הומניטרי לאזרחים בעזה, הדבר נובע בעיקר מהעובדה שהם חיים תחת משטר של ארגון, ארגון שנוקט בג'נוסייד ואיננו דואג לרווחתם."

מה ניתן ללמוד על חשיבותה של התנהלות ממלכתית ברשתות החברתיות לאור הדין והחלטות בית הדין?

התביעה במשפט הציגה כראיות להאשמותיה נגד ישראל תמונות וסרטונים אותם העלו משרתי צה"ל לרשתות החברתיות. הסרטונים תיארו פעולות מבצעיות של חיילי צה"ל כנגד האויב והוצגו באופן מסולף. כמשרתים, עלינו להקפיד הקפדה יתרה על דרך ההתבטאות שלנו ולנהוג באחריות בעת העלאת חומרים לרשתות החברתיות. התביעה בהאג הוכיחה כי אויבינו עשויים להשתמש לרעה בהתבטאויות, תמונות וסרטונים של חיילי צה"ל כנגדנו. גם אמירות ופרסומים שנערכו בתום או ביקשו לתעד את הנעשה עשויים לסבך את המצלם והמצולמים, לפגוע בהשגת יעדי המלחמה ולהסב נזק אסטרטגי למדינת ישראל.

המשלחת הישראלית הכוללת גם משפחות חטופים

שופטי בית הדין הבין-לאומי לצדק בהאג